

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบบการศึกษาเชิงทำนาย (Predictive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ และศึกษาการพยากรณ์ภาวะผู้นำกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์กลางนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส.ป.ป. ลาว โดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี หรือ ประกาศนียบัตร ชั้นกลางและชั้นต้น ขึ้นไป ซึ่งปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยต่างๆของโรงพยาบาลศูนย์กลางนครหลวงเวียงจันทน์ ส.ป.ป. ลาว จำนวน 4 แห่ง คือ โรงพยาบาลมโหสถ โรงพยาบาลมิตรภาพ โรงพยาบาลเชษฐาธิราช และโรงพยาบาลแม่และเด็ก จำนวน 720 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี หรือ ประกาศนียบัตร ชั้นกลางและชั้นต้น ขึ้นไป ซึ่งปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยต่างๆ ของโรงพยาบาลศูนย์กลางนครหลวงเวียงจันทน์ ส.ป.ป. ลาว จำนวน 4 แห่ง คือ โรงพยาบาลมโหสถ โรงพยาบาลมิตรภาพ โรงพยาบาลเชษฐาธิราช และโรงพยาบาลแม่และเด็กซึ่งมีรายละเอียดการหาขนาดตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยและความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โดยตัวแปรทั้งสองมีระดับการวัดเป็นมาตรอันดับการวิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation: r) (Polit & Hungler, 1998 อ้างใน วรณชนก จันทขุม, 2545) จากงานวิจัยของ ธนิตา ฉิมวงษ์ (2539) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ในภาค

ตะวันออก สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ค่า $r = 0.36$ กำหนดค่า $\alpha = 0.05$ และค่า Power $(1 - \beta)$ เท่ากับ .99 เปิดตารางจะได้จำนวนตัวอย่างที่ควรสุ่มเท่ากับ 205 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยเท่ากับ 0.83 และแบบสอบถามความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการเท่ากับ 0.81

1.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพในทุกแผนกการพยาบาลของโรงพยาบาล4แห่งโดยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ดังนี้ แบ่งโรงพยาบาลศูนย์กลางนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส ป ลลาว) ออกเป็น4 ชั้นภูมิได้แก่ โรงพยาบาลมโหฬาร โรงพยาบาลมิตรภาพ โรงพยาบาลเชษฐาธิราช และโรงพยาบาลแม่และเด็ก เมื่อแบ่งเป็นชั้นภูมิแล้วได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพตามสัดส่วนประชากรแต่ละโรงพยาบาลและแต่ละแผนกการพยาบาล หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากซึ่งก่อนจับฉลากได้จัดทำบัญชีรายชื่อของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพของโรงพยาบาลแต่ละแห่งให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์จนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละชั้นภูมิ หลังจากนั้นได้สุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากซึ่งก่อนจับฉลากได้จัดทำบัญชีรายชื่อของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพของแต่ละหอผู้ป่วยให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์จนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละหอผู้ป่วยเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 205 คน (ตามตารางที่1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามโรงพยาบาล

ลำดับ	โรงพยาบาล	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
1	โรงพยาบาลมโหฬาร	357	102
2	โรงพยาบาลมิตรภาพ	160	46
3	โรงพยาบาลเชษฐาธิราช	145	41
4	โรงพยาบาลแม่และเด็ก	58	16
รวม		720	205

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหอผู้ป่วยของ 4 โรงพยาบาล

ลำดับ	หอผู้ป่วย	โรงพยาบาล มโหสถ	โรงพยาบาล มิตรภาพ	โรงพยาบาล เชษฐาธิราช	โรงพยาบาล แม่และเด็ก	รวม
1	อายุรกรรม	22	10	11	-	43
2	ศัลยกรรม	32	12	12	-	56
3	สูตินรีเวชกรรม	5	5	3	11	24
4	หอผู้ป่วยหนัก	8	5	5	-	18
5	กุมารเวชกรรม	4	2	2	5	13
6	แม่และเด็ก	2	-	-	-	2
7	ผู้ป่วยนอก	6	1	3	-	10
8	อุบัติเหตุฉุกเฉิน	12	6	4	-	22
9	หน่วยไตเทียม	-	4	-	-	4
10	หูดตา คอ จมูก	3	1	1	-	5
11	จิตเวช	2	-	-	-	2
12	ตึกสากล	6	-	-	-	6
รวม		102	46	41	16	205

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

2.1 ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับพยาบาลประจำการ และ ข้อมูลเกี่ยวกับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่พยาบาลประจำการปฏิบัติงานอยู่ด้วย

ข้อมูลเกี่ยวกับพยาบาลประจำการ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน

ข้อมูลเกี่ยวกับหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารหรือภาวะผู้นำ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย

2.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการของ Kouzes & Posner เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของเพทาย นภานุเคราะห์ และ สร้างจากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามพยาบาลประจำการ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทาง ส.ป.ป.ลาว จากเครื่องมือแบบสอบถามของ (เพทาย นภานุเคราะห์, 2546) ตามกรอบแนวคิด

ภาวะผู้นำของ Kouzes & Posner (1995 อ้างถึงใน เพทาย นภานุเคราะห์, 2546) ประกอบด้วย ลักษณะ 5 ด้าน คือ 1) การทำทนายกระบวนการ 2) การมีแรงบันดาลใจ ให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม 3) การให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ 4) การทำตนเป็นแบบอย่าง และ 5) การเสริมสร้างกำลังใจ เพื่อให้สอดคล้องกับประชากรที่ต้องการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามส่วนนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้เลือกตอบได้ 5 ระดับคะแนน แต่ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบเดียว โดยมีเกณฑ์ การเลือกตอบและให้คะแนนดังนี้

5	เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติตามข้อนั้นเป็นประจำ
4	เห็นด้วยมาก	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติตามข้อนั้นบ่อยครั้ง
3	เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติตามข้อนั้นเป็นบางครั้ง
2	เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติตามข้อนั้นนานาครั้ง
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติตามข้อนั้นน้อยที่สุด

การแปลผลค่าคะแนน มีเกณฑ์ การคิดคะแนน ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดย นำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ย ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังนี้ ประคอง กรรมสูตร (2538)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับสูงมาก
3.50 – 4.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง
2.50 – 3.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.49	ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย อยู่ในระดับต่ำมาก

2.3 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ ของ Stamps

& Piedmonte (1986) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของออร์ทัย นนทเกท และ สร้างจากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามพยาบาลประจำการ เพื่อให้เหมาะกับสภาพทาง ส.ป.ป. ลาว จากเครื่องมือดัชนีความพึงพอใจในงานของ ออร์ทัย นนทเกท (2542) ที่มีอยู่เดิมตามกรอบแนวคิดของ Stamps & Piedmonte (1986 อ้างถึงใน ออร์ทัย นนทเกท, 2542) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) สภาพการทำงาน 2) ความเป็นอิสระ 3) เจื่อนใจของงาน 4) นโยบายขององค์กร 5) การมีปฏิสัมพันธ์ 6) สถานภาพของวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับประชากรที่ต้องการศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายปิด แบบสอบถามส่วนนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้เลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ การเลือกตอบและให้คะแนนดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความพึงพอใจมาก	ให้	4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	ให้	2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลผลคะแนนมีเกณฑ์การคิดคะแนนความพึงพอใจในงาน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในงาน ดังนี้ (ประคอง วรรณสูตร, 2538)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50- 5.00	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50- 4.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับมาก
2.50- 3.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.50- 2.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับน้อย
1.00- 1.49	ความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามของ เพทาย นภานุเคราะห์ (2546) และ อรทัย นนทเกศ (2542) ไปดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศที่ผู้วิจัยศึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายประเทศไทย 3 ท่านและฝ่ายประเทศลาว 2 ท่าน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการพยาบาล เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมทางเนื้อหาของเครื่องมือเป็นภาษาไทยและภาษาลาว และพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเครื่องมือไปหาความเที่ยงของแบบสอบถามและนำไปใช้จริง

3.2 การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรจริง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ นำไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการจำนวน 30 คน ที่ปฏิบัติงานใน

โรงพยาบาล จำปาสัก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อให้ได้ค่าความเที่ยงตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ มากกว่าที่ 0.70 (polit & Hungler, 1999) ซึ่งผลการศึกษาได้ค่าความเที่ยงที่ 0.83 และ 0.81

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำหนังสือถึงคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่นและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลมโหฬสดี โรงพยาบาลมิตรภาพ โรงพยาบาล เชนฐาธิราช และ โรงพยาบาลแม่และเด็ก ประเทศ ส.ป.ป.ลาว เพื่อขออนุญาตตัวเลขของพยาบาลประจำการในหอผู้ป่วย และเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.3 เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าแผนกพยาบาล โรงพยาบาลทั้ง 4 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยรายละเอียด และ ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และ ทำกล่องปิดผนึกนำไปไว้ที่แผนกพยาบาล เพื่อให้พยาบาลส่งแบบสอบถามกลับคืน โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถาม และ การส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัยภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะเป็นผู้เปิดกล่องด้วยตนเองเพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองแล้วตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้กลับคืน จนกว่าจะครบถ้วน

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ For Window (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรด้วยการแจกแจงความถี่และ ร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยและความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและ โดยรวม

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และสร้างสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในงานจากตัวแปรรายด้าน ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรภาวะผู้นำรายด้านเป็นตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรทำนายและตัวแปรความพึงพอใจในงานเป็นตัวแปรเกณฑ์ / ตัวแปรตาม กำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.05 แปลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) ตามเกณฑ์ของเฟอร์กูสัน Ferguson (1981 อ้างถึงใน วรณชนก จันทชุม, 2545) ดังนี้

เมื่อ ค่า $r = 0$	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เมื่อค่า $r < 0.30$	มีความสัมพันธ์กันน้อย
$0.30 \leq r \leq 0.80$	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
เมื่อค่า $r > 0.80$	มีความสัมพันธ์กันสูง
เมื่อค่า $r = 1$ หรือ $r = -1$	มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
เครื่องหมาย +	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก
เครื่องหมาย -	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันทางลบ